

20 Ιανουαρίου, 1994

[ΠΙΚΗΣ, ΚΑΤΖΗΤΣΑΓΓΑΡΗΣ, ΠΟΓΙΑΤΖΗΣ, ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΗΣ, ΑΡΤΕ-
ΜΗΣ, Δ/στές]

ΒΑΣΙΛΗΣ ΧΑΡΑΚΗΣ ΚΑΙ ΥΙΟΙ ΛΤΔ,

Εφεσείοντες-Αιτητές,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ

ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ (ΑΡ.1),

Εφειβλήτων-Καθ' ων η αίτηση.

(Αναθεωρητική Έφεση Αρ. 1051)

Προσφορές — Ακύρωση προσφοράς λόγω παράβασης ουσιώδους
όρου — Καθιστά την προσφορά εξ υπαρχής άκυρη — Διακριτική
ευχέρεια — Προκήρυξη νέων προσφορών και κατακύρωση της
προσφοράς σε νέους προσφοροδότες — Δεν επηρεάζεται από την
μη ύπαρξη μυστικότητας ούτε από την εκκρεμή δικαστική διαδικα- 5
σία εναντίον της απόφασης που ακύρωσε την προσφορά.

Οι προσφορές ζητήθηκαν από το Τμήμα Αναδασμού για την
κατασκευή οδικού δικτύου για την περιοχή Λάνιας, στη Λεμεσό.
Το άρθρο 8 των Πληροφοριών προς τους προσφοροδότες προνο- 10
ούσε ότι, η προσφορά πρέπει να συνοδεύεται από Τραπεζική Εγ-
γύηση για ποσό ΛΚ35.000. στο όνομα του Προϊσταμένου του Τμή-
ματος Αναδασμού, σαν εγγύηση για την εκτέλεση του έργου στην
περίπτωση επιλογής.

Οι αιτητές ήταν οι χαμηλότεροι προσφοροδότες και υπέβαλαν
την προσφορά τους με τραπεζική επιταγή, λόγω του ότι η τράπεζά 15
τους και ορισμένες άλλες εμπορικές τράπεζες είχαν απεργία, και
υπέβαλαν τις απαιτούμενες εγγυητικές μετά τη λήξη της απεργίας.
Αυτό έγινε κατόπιν προφορικής υπόδειξης των υπευθύνων.

Η Υπουργική Επιτροπή Προσφορών ακύρωσε όλες τις προ- 20
σφορές. Η απόφαση αυτή προσβλήθηκε ως άκυρη στην προσφυγή
18/88.

Στην πρωτόδικη διαδικασία οι εφεσείοντες υπέβαλαν ότι
υπήρξε αντικειμενική αδυναμία να προσφερθεί τραπεζική εγγύηση
και ότι η προσφορά τους έπρεπε να θεωρηθεί ως έγκυρη για τον 25
λόγο ότι ακολούθησαν τη διαδικασία που υποδείχθηκε σ' αυτούς
από τους αρμοδίους.

3 Α.Α.Δ. Β. Χαράκης & Υιοί Λτδ. ν. Δημοκρατίας (Αρ.1)

Η Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου απέρριψε την έφεση και αποφάνθηκε ότι:

5 1. Από τη σχετική νομολογία προκύπτει η αρχή ότι παράβαση ουσιώδους όρου καθιστά την προσφορά εξ υπαρχής άκυρη. Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι ο όρος 8 στην προκειμένη περίπτωση ήταν ουσιώδης.

10 2. Δεν υπήρξε αντικειμενική αδυναμία, εφόσον η απεργία εκάλυπτε μόνο Κυπριακές εμπορικές τράπεζες. Οι αποφάσεις τις οποίες επικαλέστηκαν οι εφεσείοντες αφορούσαν αδυναμία που προκύπτει λόγω ανωτέρας βίας, γι' αυτό και διαφοροποιούνται από την παρούσα υπόθεση.

15 3. Η αρμόδια αρχή είχε τη διακριτική ευχέρεια να ακυρώσει τις προσφορές στο σύνολό τους. Αυτή η απόφαση ήταν και η δικαιότερη υπό τις περιστάσεις για τους εφεσείοντες, γιατί σε περίπτωση μη ακύρωσης των προσφορών θα έπρεπε να αποκλεισθούν και να περιορισθεί ο διαγωνισμός μεταξύ των προσφοροδοτών που συμμορφώθηκαν με τον όρο 8.

20 Αναφορικά με την έφεση στην προσφυγή 611/88 για ακύρωση της απόφασης κατακύρωσης της προσφοράς στους χαμηλότερους προσφοροδότες που έγινε σε νέα προκήρυξη των προσφορών, λόγω της μη τήρησης της απαιτούμενης μυστικότητας και λόγω της διαδικασίας που εκκερεύσε στην προσφυγή υπ' αρ. 18/88, η Ολομέλεια αποφάνθηκε ότι:

25 Στην προκήρυξη νέων προσφορών δεν είναι δυνατόν να υπάρξει μυστικότητα στις ήδη υποβληθείσες προσφορές. Θα ήταν παράλογο η διοίκηση να καθυστερεί έργα μέχρι την έκβαση δικαστικής διαδικασίας που μπορεί να είναι και χρονοβόρα.

30 *Η έφεση απορρίπτεται σε σχέση και με τις δύο προσφυγές. Δεν εκδίδεται διάταγμα για έξοδα στην έφεση.*

Υποθέσεις που αναφέρθηκαν:

Tamassos Tobacco Suppliers & Co ν Κυπριακής Δημοκρατίας (1992) 3 Α.Α.Δ. 60

35 *Εταιρεία Γενικών Κατασκευών Λτδ ν Δημοκρατίας (1992) 3 Α.Α.Δ. 80*

Λιμνάτου ν Δημοκρατίας Α.Ε. 1014 ημερ. 28/11/90

Χ"Παυλή ν Δημοκρατίας. Προσφυγή 289/88 ημερ. 30/4/1991.

Ευρετήριο Νομολογίας 1961-70 (Τόμος 2ος).

Έφεση.

Έφεση εναντίον της απόφασης του Προέδρου του Ανωτάτου Δικαστηρίου Κύπρου (Α. Λοΐζου, Π.) που δόθηκε στις 30 Δεκεμβρίου, 1989 (Προσφυγές αρ. 18/88 και 611/88), με την οποία απορρίφθηκαν οι προσφυγές των εφεσειόντων εναντίον της απόρριψης των προσφορών τους για την κατασκευή οδικού δικτύου στην περιοχή Λάνιας, στη Λεμεσό.

5

Α.Σ. Αγγελίδης, για τους εφεσειόντες.

Στ. Ιωσήφ (κα), Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τους εφεσίβλητους.

10

Cur. adv. vult.

ΠΙΚΗΣ, Δ.: Την απόφαση θα δώσει ο Δικαστής Π. Αρτέμης.

ΑΡΤΕΜΗΣ, Δ.: Με την έφεση αυτή προσβάλλεται η πρωτόδικη απόφαση του Δικαστηρίου, με την οποία απορρίφθηκαν οι προσφυγές των εφεσειόντων υπ' αρ. 18/88 και 611/88. Τα γεγονότα φαίνονται στην απόφαση του πρωτόδικου Δικαστηρίου και συνοπτικά είναι τα πιο κάτω:

15

Από το Τμήμα Αναδασμού ζητήθηκαν προσφορές για την κατασκευή οδικού δικτύου στην περιοχή Λάνιας, στη Λεμεσό, με τελευταία ημερομηνία υποβολής των προσφορών την 10η Ιουλίου 1987. Το άρθρο 8 των Πληροφοριών προς τους προσφοροδότες προνοούσε ότι:

20

"Η προσφορά πρέπει απαραίτητα να συνοδεύεται από Τραπεζική Εγγύηση στο όνομα του Προϊσταμένου Τμήματος Αναδασμού για ποσό £35.000.- σαν εγγύηση ότι ο προσφοροδότης που θα πετύχει θα αναλάβει την εκτέλεση του έργου στην περίπτωση που θα επιλεγεί από το Κεντρικό Συμβούλιο Προσφορών. Οποιαδήποτε προσφορά δεν συνοδεύεται από Τραπεζική Εγγύηση δεν θα λαμβάνεται υπόψη".

25

30

- Η τράπεζα των εφεσειόντων καθώς και ορισμένες άλλες εμπορικές τράπεζες είχαν πολυήμερη απεργία που συνέπιπτε και με τη λήξη της περιόδου υποβολής των προσφορών. Το πρόβλημα αυτό των αιτητών κοινοποιήθηκε
- 5 στους υπεύθυνους και προφορικά πληροφορήθηκαν ότι θα μπορούσαν να υποβάλουν τις προσφορές με τραπεζική επιταγή αντί εγγύηση, με τον όρο ότι τραπεζική εγγύηση θα υποβαλλόταν μετά τη λήξη της απεργίας των τραπεζών. Οι αιτητές, που ήταν και ο χαμηλότερος προσφορο-
- 10 δότης, υπέβαλαν την προσφορά τους με τραπεζική επιταγή και μετά τη λήξη της απεργίας συμμορφώθηκαν υποβάλλοντας τις απαιτούμενες εγγυητικές. Προς αποτίμηση των επιπτώσεων μη συμμόρφωσης με τον όρο 8 των Πληροφοριών προς τους προσφοροδότες ζητήθηκε η γνώμη του Γενικού Εισαγγελέα. Στην γνωμάτευση που δόθηκε εκ μέ-
- 15 ρους του διατυπώνεται η θέση, με την οποία συμφωνούμε απόλυτα, ότι συμμόρφωση με τις πρόνοιες του όρου 8 συνιστούσε προϋπόθεση για την εγκυρότητα της προσφοράς· οπότεν παρέκκλιση έθετε εκποδών τόσο την προσφορά των εφεσειόντων όσο και άλλων προσφοροδοτών που
- 20 ήταν στην ίδια θέση.

Η Υπουργική Επιτροπή Προσφορών στη συνεδρία της στις 4.11.87 αποφάσισε τελικά όπως όλες οι προσφορές ακυρωθούν. Το σχετικό πρακτικό, μεταξύ άλλων, αναφέρει τα ακόλουθα:

- 25 "Ο κ. Μαυρέλης ανέφερε ότι βασικά οι προσφοροδότες που υπέβαλαν τραπεζική επιταγή αντί εγγύηση παραπλανήθηκαν γιατί τους δηλώθηκε από το Τμήμα ότι αφού οι τράπεζες ήταν κλειστές θα μπορούσαν να υποβάλουν τραπεζική επιταγή αντί εγγύηση και θα ήταν
- 30 άδικο να αποκλεισθούν χωρίς δική τους υπαιτιότητα.

Ενόψει των πύό πάνω αποφασίζεται η ακύρωση των προσφορών."

Είναι την απόφαση αυτή που είχαν προσβάλει οι εφεσίοντες ως άκυρη στην προσφυγή 18/88.

Είναι πρόδηλο ότι η προσφορά των εφεσειόντων κρίθηκε εκ προοιμίου εκτός συναγωνισμού και για το λόγο αυτό ακυρώθηκαν και οι άλλες προσφορές προς αποφυγή αδικίας σε βάρος των εφεσειόντων και άλλων που ήταν στην ίδια θέση.

5

Είναι η θέση του ευπαιδευτου συνήγορου των εφεσειόντων ότι η προσφορά των πελατών του θα έπρεπε να θεωρηθεί ως έγκυρη για το λόγο ότι ακολούθησαν τη διαδικασία παροχής τραπεζικής επιταγής κατόπιν υπόδειξης των αρμοδίων. Και περαιτέρω, λόγω του ότι τούτο κατέστη αναγκαίο κατόπιν αντικειμενικής αδυναμίας να προσφερθεί τραπεζική εγγύηση λόγω της απεργίας των τραπεζών.

10

Όπως τονίστηκε στην υπόθεση *Tamassos Tobacco Suppliers and Co v. Κυπριακής Δημοκρατίας* (1992) 3 Α.Α.Δ. 60:

15

"Είναι θεμελιωμένο ότι ο όρος της προσφοράς συνιστά ανάλογα με τη σημασία του, ουσιώδη ή επουσιώδη προδιαγραφή για συμμετοχή στο διαγωνισμό. Προσφορά, η οποία δεν πληροί και δεν ανταποκρίνεται σε ουσιώδη όρο του διαγωνισμού, είναι άκυρη και κατ'επέκταση δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο εξέτασης..... Συμμόρφωση με τις ουσιώδεις πρόνοιες του πλειοδοτικού διαγωνισμού αποτελεί προϋπόθεση για συμμετοχή σε αυτό."

20

(Βλέπε και *Εταιρεία Γενικών Κατασκευών Λτδ ν. Δημοκρατίας* (1992) 3 Α.Α.Δ. 80).

25

Έτσι, η αρχή που προκύπτει από τις πιο πάνω αποφάσεις είναι ότι παράβαση ουσιώδους όρου καθιστά εξ'αρχής άκυρη την προσφορά και ως εκ τούτου δεν μπορεί αυτή να ληφθεί υπόψη.

30

Δεν υπάρχει καμμία αμφιβολία ότι στην προκειμένη περίπτωση ο όρος 8, στον οποίο αναφερθήκαμε πιο πάνω, αποτελεί ουσιώδη όρο της προσφοράς. Ως εκ τούτου η προσφορά των αιτητών θα έπρεπε να αποκλεισθεί και να

μην ληφθεί υπόψη κατά την απόφαση κατακύρωσης της προσφοράς.

- Προς υποστήριξη του επιχειρήματος των εφεσειόντων ότι, όπου υπάρχει αντικειμενική αδυναμία συμμόρφωσης
- 5 με απαιτούμενους ουσιαστικούς όρους, το δικαστήριο έχει την ευχέρεια να τους αγνοήσει, αναφέρθηκαν οι αποφάσεις *Λιμνάτου ν. Δημοκρατία* Α.Ε.1014 ημερ. 28.11.90 και *Α.Π. Χ" Παυλή ν. Δημοκρατία* Προσφυγή 289/88, ημερ. 30.4.91. Τα γεγονότα όμως της παρούσας υπόθεσης την
- 10 διαφοροποιούν κατά το ότι δεν προκύπτει από αυτά αντικειμενική αδυναμία. Όπως τέθηκε ενώπιόν μας, απεργία είχαν μόνο οι Κυπριακές εμπορικές τράπεζες ενώ άλλες λειτουργούσαν. Ως εκ τούτου δεν μπορεί να θεωρήσουμε στην παρούσα περίπτωση ως εφαρμόσιμες τις αρχές που
- 15 διατυπώθηκαν στις πιο πάνω αποφάσεις. Οι πιο πάνω αποφάσεις συναρτώνται με αδυναμία που προκύπτει από ανωτέρα βία.

- Βρίσκουμε σαν αποτέλεσμα των πιο πάνω και εν όψει του γεγονότος ότι είχε το δικαίωμα η αρμόδια αρχή να
- 20 ακυρώσει τις προσφορές στο σύνολό τους, πως ήταν στη διακριτική της ευχέρεια να πράξει τούτο και περαιτέρω ότι ήταν και η δικαιότερη για τους εφεσειόντες απόφαση υπό τις περιστάσεις, γιατί αν δεν ακυρώνονταν θα έπρεπε να αποκλεισθούν και ο διαγωνισμός να περιορισθεί μετα-
- 25 ξύ των προσφοροδοτών που είχαν συμμορφωθεί με τον όρο 8.

- Αναφορικά με την έφεση στην Προσφυγή 611/88, με την οποία ζητείται η ακύρωση της απόφασης κατακύρωσης της προσφοράς στους χαμηλότερους προσφοροδοτές
- 30 που έγινε σε νέα προκήρυξη των προσφορών αντί στους αιτητές, ο συνήγορος των εφεσειόντων υπέβαλε το επιχειρήμα ότι πρέπει να γίνει δεκτό το αίτημα για ακύρωση για το λόγο ότι ήταν πια γνωστές οι παλαιές προσφορές και δεν τηρήθηκε η απαιτούμενη μυστικότητα και επίσης διότι
- 35 δεν μπορούσε να προκηρυχθούν νέες προσφορές εκκρεμότητας της διαδικασίας της προσφυγής υπ' αρ. 18/88. Προς υποστήριξη του τελευταίου αυτού επιχειρήματος

έγινε αναφορά στο Ευρετήριο Νομολογίας 1961-70 (Τόμος 2ος).

Έχουμε εξετάσει τους λόγους αυτούς και βρίσκουμε ότι δεν ευσταθούν. Αναγκαστικά όπου ακυρώνονται προσφορές και προκηρύττονται νέες δεν είναι δυνατόν να υπάρξει μυστικότητα στις ήδη υποβληθείσες προσφορές και περαιτέρω θα ήταν παράλογο η Διοίκηση να αφήνει ανεκτέλεστη εργασία και να περιμένει την έκβαση δικαστικής διαδικασίας που μπορεί να είναι και χρονοβόρα. 5

Για τους πιο πάνω λόγους η έφεση απορρίπτεται σε σχέση και με τις δύο προσφυγές, όμως υπό τις συνθήκες δεν εκδίδεται διάταγμα για έξοδα στην έφεση. 10

Η έφεση απορρίπτεται χωρίς έξοδα.